

✓ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

για τη **Γλώσσα** της Δημοτικού

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΕΝΑ ΑΚΟΜΑ ΣΚΑΛΙ	5
ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΡΩΤΑ ΤΟ ΝΕΡΟ... ΤΙ ΤΡΕΧΕΙ	13
ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΕΜΕΝΑ ΜΕ ΝΟΙΑΖΕΙ	20
ΕΝΟΤΗΤΑ 5: ΑΣΦΑΛΩΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΩ	27
ΕΝΟΤΗΤΑ 6: ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ	32
ΕΝΟΤΗΤΑ 7: Η ΕΛΙΑ	37
ΕΝΟΤΗΤΑ 9: Η ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΑΡΧΙΖΕΙ	42
ΕΝΟΤΗΤΑ 10: ΛΕΞΕΙΣ ΦΤΕΡΟΥΓΙΖΟΥΝ ΠΕΡΑ, ΤΑΞΙΔΕΥΟΥΝ ΣΤΟΝ ΑΓΕΡΑ	52
ΕΝΟΤΗΤΑ 11: ΓΕΛΑΣΑΜΕ ΜΕ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΜΑΣ	59
ΕΝΟΤΗΤΑ 13: ΟΛΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΙ, ΟΛΟΙ ΙΔΙΟΙ	64
ΕΝΟΤΗΤΑ 14: ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΘΑΥΜΑ	69
ΕΝΟΤΗΤΑ 16: ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	74

Κριτήριο αξιολόγησης για τη Γλώσσα

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΕΝΑ ΑΚΟΜΑ ΣΚΑΛΙ

Όνοματεπώνυμο: .....
Ημερομηνία: ...../...../.....

**ΑΧ, ΠΟΥ ΝΑ ΣΑΣ ΘΥΜΗΘΩ; ΠΟΥ ΝΑ ΣΑΣ ΜΝΗΜΟΝΕΨΩ;
ΘΥΜΑΤΑΙ ΜΙΑ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΣΣΑ ΜΑΝΑ**

«Η δύναμή μου κόβεται και δεν μπορώ να συλληοίστώ τα όσα περάσαμε, πε πως είμαι κι εγώ μες στο χώμα άμα τα συλληοίστώ...»

Περνούσανε στρατιώτες, πότε λίγοι λίγοι, πότε πολλοί, δε δώσανε είδηση, δεν ακούσαμε. Ύστερα, μέρα Σάββατο θαρρώ, ναι Σάββατο, ακούσαμε αποσπερού ντελάλη, φωνάζει να συνταχτούνε στο τάδε χάνι ούλια τ' αρσενικά μέχρι 60 χρονών, προστάζει διοικητής, Τούρκος. Πού ξέραμε μεις; Εμείς κλεισμένες στα σπίτια μας, οι Τουρκάλλες τώρα γυρίζουνε, φοβερίζουνε, βαστούνε κουρέλια και γκαζοντενεκέδες να μας κάψουνε, βλέπομε απ' το παράθυρο. Ύστερα –την άλλη μέρα ήτανε;– ώρα βασίλειμα ήτανε, παν' οι άντρες για το χάνι, πάει Παναγής ο μεγάλος μας, πάει Δημητρός ο άντρας μου, πάει Χρήστος αδερφός μου, Γιώργης αδερφός μου, Φίλιππος αδερφός μου, Νίκος αδερφός μου. Αχ, πού να σας θυμηθώ; Πού να σας μνημονέψω; Έντεκα ήτανε, και Βασίλης και Παρασκευάς και Ηλίας και Δημητρός, ένα όνομα με τον άντρα μου, και Κωνσταντής και Φώτης. Όχι, το Φωτί μας πάει με τον πατέρα του. Μόνες γυναίκες μείναμε, ακούμε από μακριά χαρές κακό τα νταούλια στον τουρκομαχαλά, ύστερα λείει τούς πήρανε στα βουνά, ύστερα πάλη ντελάλης φωνάζει: μαζωχτείτε στο γιαλί, θα 'ρθούνε βαπόρια να φύγομε, ο ήλιος βασιλεύει.

Λέω: «Μπτέρα, δε μένω άλλη νύχτα εδώ». Παίρνω το μωρό απ' την κούνια, πιαστήκαν απ' το φουστάνι μου τ' άλλα δυο. «Να περιμένομε, μπάρε μ', τον πατέρα σου», έλεγε η μάνα μου. «Δε μένω, καλή μπτέρα, έλα...», φωνάζω εγώ, τραβούμε στα σαράπ-χανά, πλήθος μερμηγκιά, ξημερωθήκαμε, πουθενά βαπόρια.

(Ελλην Παπαδημητρίου, *Ο κοινός λόγος*, τόμος Α', Ερμής)

Επεξεργάζομαι το κείμενο

1. Ποιος αφηγείται τα γεγονότα και τι σχέση έχει με αυτά;

---

2. Γράφω λέξεις και φράσεις που σημαίνουν μνήμη, ανάμνηση.

---

3. Σημειώνω λέξεις και φράσεις με τις οποίες η αφηγήτρια αποκαλύπτει τα συναισθήματά της στον αναγνώστη.

---

4. Είναι δικαιολογημένη η ανησυχία της αφηγήτριας και η θέλησή της να φύγει από το σπίτι με τα παιδιά της; Υπογραμμίζω στο κείμενο τις φράσεις που δικαιολογούν την ανησυχία της.

ΤΑ ΚΤΙΡΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΤΟ ΛΑΥΡΙΟ

Ευτύχημα αποτελεί ότι το συγκρότημα της Γαλλικής Εταιρείας στον Κυπριανό του Λαυρίου με τα βιομηχανικά του κτίρια και τον μηχανολογικό του εξοπλισμό στο μεγαλύτερό του μέρος σώζεται και μπορεί να μας διδάξει την αρχιτεκτονική και την τεχνολογία του. Αποτελεί έτσι μοναδικό μνημείο της βιομηχανικής αρχαιολογίας. Ο Stuart Smith, γραμματέας της διεθνούς επιτροπής για τη διάσωση της βιομηχανικής κληρονομιάς (TICCIH), γράφει για το συγκρότημα της Γαλλικής Εταιρείας: «Απ' όσο γνωρίζω, δεν υπάρχει παρόμοια εγκατάσταση στην Ευρώπη και σίγουρα δε διασώζεται στην Αγγλία τίποτε ανάλογο με την κλίμακα αυτού του μοναδικού τελευταίου επιζώντος μνημείου». Μπορεί να το θαυμάσει κανείς, παίρνοντας βιώματα, γνώση και αισθήματα μιας ολόκληρης εποχής. Τα μάτια συγκρατούν τις εικόνες, τα χέρια ψαύουν τα μηχανήματα και ο νους βρίσκεται σε μια αδιάκοπη συνομιλία μαζί του.

Μπαίνοντας κανείς από την κύρια είσοδο, έχει αριστερά του τον ξενώνα και δεξιά την κατοικία του διευθυντή. Τα δύο αυτά κτίρια, που στην ανατολική τους όψη ορθώνονται φοίνικες, έχουν το χαρακτηριστικό κυβικό περίγραμμα του νεοκλασικισμού, για να τονιστεί η ισχύς και η αυτονομία τους, ουσιαστικά η κοινωνική ισχύς των διευθυντικών παραγόντων μέσα στον ίδιο τον βιομηχανικό-εργασιακό χώρο. Έξω από το κυρίως εργοστασιακό συγκρότημα, προς τα ανατολικά, βρίσκονται τα κτίρια που χρησίμευαν ως αποθήκες.

(Οδηγός Τεχνολογικού Πάρκου Λαυρίου, www.ltp.ntua.gr)

Επεξεργάζομαι το κείμενο

1. Σε ποια παράγραφο γίνεται η κυρίως περιγραφή της περιοχής;

---

2. Υπογραμμίζω στο κείμενο λέξεις και φράσεις που δηλώνουν γιατί είναι σημαντική η περιοχή του Κυπριανού στο Λαύριο.

3. Τι σημαίνει το ότι τα κτίρια που ήταν η κατοικία του διευθυντή και ο ξενώνας για τους προσκεκλημένους της Γαλλικής Εταιρείας ήταν έτσι φτιαγμένα, ώστε να τονίζεται η ισχύς των διευθυντών απέναντι στους υπόλοιπους εργαζομένους;

Ακούω και γράφω σωστά την ορθογραφία μου

Ερευνώ τη γλώσσα μου

Ήταν, είναι και θα είναι!

1. Γράφω τα υπογραμμισμένα ρήματα του δεύτερου κειμένου στην κατάλληλη θέση στον πίνακα, ανάλογα με τον χρόνο στον οποίο βρίσκονται. Κατόπιν συμπληρώνω τα ρήματα και στους τρεις χρόνους, στο ίδιο πρόσωπο και στον ίδιο αριθμό.

Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακολουθητικός μέλλοντας
αποτελεί	αποτελούσε	θα αποτελεί

Ετοιμασίες για ένα πάρτι!

2α. Γράφω τα ρήματα του κειμένου στον παρατατικό, για να δω πώς ακριβώς το είχε γράψει ο συγγραφέας.

«...Άλλος ετοιμάζει στην κουζίνα καναπεδάκια με ζαμπόν και μαγιονέζα, άλλος ψήνει κέικ και άλλα γλυκά στο φούρνο, άλλος καθαρίζει τα ταβάνια και σφουγγαρίζει τα πατώματα, άλλος ντύνει με χρωματιστό χαρτί γκοφρέ τους τοίχους κι άλλος κολλήσει χαρτονένια αστέρια στα παράθυρα...»

(Αντώνης Παπαθεοδούλου, *Ποιος φτιάχνει τα ανέκδοτα;*, Εκδόσεις Πατάκη)

- Σε ποιο χρόνο είναι τα ρήματα του παραπάνω κειμένου;

Τα ρήματα του κειμένου είναι σε χρόνο _____ .

«...Άλλος _____ στην κουζίνα καναπεδάκια με ζαμπόν και μαγιονέζα, άλλος _____ κέικ και άλλα γλυκά στο φούρνο, άλλος _____ τα ταβάνια και _____ τα πατώματα, άλλος _____ με χρωματιστό χαρτί γκοφρέ τους τοίχους κι άλλος _____ χαρτονένια αστέρια στα παράθυρα...»

2β. Στο παραπάνω κείμενο υπάρχουν έξι προτάσεις που όλες έχουν την ίδια λέξη ως υποκείμενο. Ποια είναι αυτή; Τη βρίσκω και τη γράφω στον πίνακα, συμπληρώνοντας και τα αντικείμενα των προτάσεων.

Υποκείμενο	Ρήμα	Αντικείμενο
_____	ετοιμάζει	
	ψήνει	
	καθαρίζει	
	σφουγγαρίζει	
	ντύνει	
	κολλήσει	

2γ. Διαβάζω τη συνέχεια της παραπάνω ιστορίας, υπογραμμίζω τα υποκείμενα των ρημάτων και μαθαίνω ποια ήταν η διοργανώτρια του πάρτι.

«Η πόρτα **άνοιξε**. Τα φώτα **άναψαν** ξαφνικά, τα παιδιά **πετάχτηκαν** με γέλια από τις κρυψώνες τους και άνοιξαν δρόμο για **να περάσει** η Ανθούλα με τα 70 κεράκια που **είχαν** από κάτω μια τούρτα!»

Δυσκολίες με το δισ- και το δυσ-;

3. Ξέρεις να τα ξεχωρίζεις; Συμπλήρωσέ τα σωστά στις παρακάτω λήξεις.

Ο Φεβρουάριος έχει 29 ημέρες όταν το έτος είναι _____εκτο.

Ο καύσωνας της προκάλεσε στην αρχή _____αρέσκεια και μετά _____πνοια.

Η γιαγιά μου έχει εγγόνια και _____έγγονα.

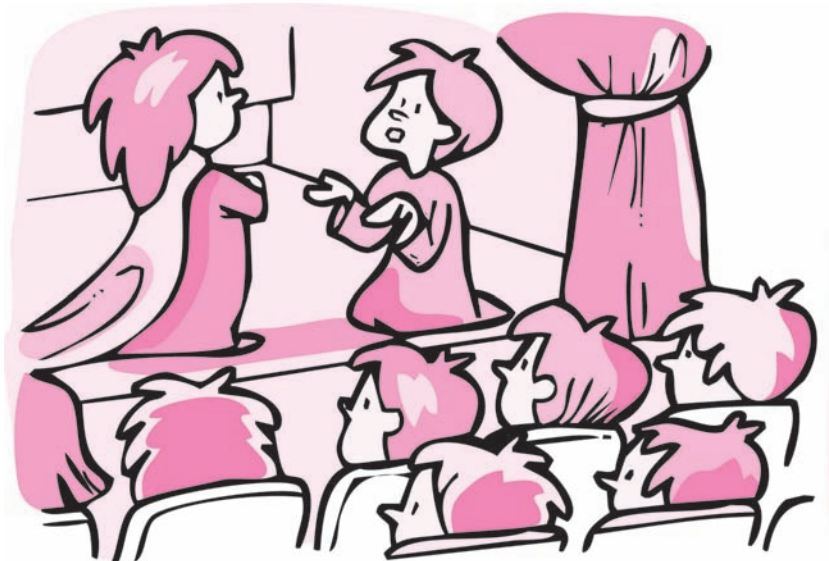
_____τυχώς, _____αρεστήθηκαν από τη συμπεριφορά του και διέκοψαν τη συνεργασία τους.

Φορούσε μακριά φούστα, και αυτό την έκανε _____κίνητη.

Στη βραδινή παράσταση!

4. Διαλέγω ποιο από τα **ι, η, υ** ή **ει** ταιριάζει και το γράφω στο επίθετο που πρέπει.

Βρήκαμε φτ____νά εισιτήρια και είπαμε να πάμε στο θέατρο. Η ζεστή καλοκαιρ____νή νύχτα μάς έφτιαχνε τη διάθεση. Το θέατρο ήταν ανοιχτό, είχε πέτρ____να καθίσματα και έμοιαζε με τα αρχαία θέατρα. Προχωρήσαμε στα σκοτ____νά και η υπεύθ____νη του θεάτρου μάς οδήγησε στις θέσεις μας. Ένας από τους χορευτές βγήκε στη σκηνή και έκανε μερικές επιδέξεις και επικίνδ____νες τούμπες στον αέρα. Μετά έβγαλε μέσα από ένα χάρτ____νο κουτί έναν πάπυρο και άρχισε να διαβάζει...

Κριτήριο αξιολόγησης για τη Γλώσσα

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΡΩΤΑ ΤΟ ΝΕΡΟ... ΤΙ ΤΡΕΧΕΙ

Όνοματεπώνυμο: .....
Ημερομηνία: ...../...../.....

Ο ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΗΣ

Ποιος είναι και με τι ασχολείται;

Ο κατασκευαστής κεραμικής/αγγειοπλαστικής κατασκευάζει κεραμικά και αγγειοπλαστικά δοχεία και άλλα αντικείμενα, χρησιμοποιώντας μια ποικιλία μεθόδων.

Ποια είναι τα καθήκοντά του;

Η μορφοποίηση αντικειμένων στον κεραμευτικό τροχό, με τη χρήση καλουπιού ή με το χέρι. Υλικά όπως ο πυρίμαχος άργιλος κτλ. χρησιμοποιούνται για την παραγωγή αντιπυρικών προϊόντων.

Πού εργάζεται και υπό ποιες συνθήκες;

Η εργασία πραγματοποιείται σε εργαστήρια και παρόμοιους χώρους, όπου πρέπει να αναμένεται η επαφή με βρόμικο περιβάλλον, χημικά και η έκθεση σε υψηλές θερμοκρασίες.

Τι εργαλεία/εξοπλισμό χρησιμοποιεί;

Τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται περιλαμβάνουν μηχανήματα και εξοπλισμό, κεραμευτικούς τροχούς, πρέσες, φούρνους, φούρνους ξήρανσης κτλ. Αν και το μεγαλύτερο μέρος της εργασίας γίνεται από μηχανήματα, υπάρχουν ακόμα ευκαιρίες για παραδοσιακή επαγγελματική εργασία.

Ποια προσόντα απαιτούνται για να πετύχει κανείς σε αυτόν τον τομέα;

Απαιτείται επαγγελματική κατάρτιση, χειρωνακτική επιδεξιότητα και καλή αισθητική.

(Από τον δικτυακό τόπο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου www.sep.pi-schools.gr)

Επεξεργάζομαι το κείμενο

1. Υπογραμμίζω τις απαραίτητες πληροφορίες για να γνωρίσουμε ένα επάγγελμα.
2. Υπάρχουν κίνδυνοι για την υγεία όσων εργάζονται ως αγγειοπλάστες; Ναι ή όχι και γιατί;

---

3. Τι ικανότητες πρέπει να έχει κάποιος για να μπορεί να γίνει αγγειοπλάστης;

✓ Παραγωγή λόγου

4. Διαλέγω ένα επάγγελμα που με ενδιαφέρει ή εκείνο των γονιών μου και το παρουσιάζω εδώ. Οι ερωτήσεις που ακολουθούν θα με βοηθήσουν.

• Ποιο είναι το επάγγελμα;

• Με τι ασχολείται όποιος/όποια κάνει αυτό το επάγγελμα;

• Πού εργάζεται όποιος/όποια κάνει αυτό το επάγγελμα;

• Υπάρχουν κίνδυνοι;

• Τι μου αρέσει περισσότερο σε αυτό το επάγγελμα;

Η ANNA, Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΙ Η ΠΡΑΣΙΝΗ ΚΟΥΡΤΙΝΑ

Παρασκευή μεσημέρι, ώρα 2:00 μ.μ.

«ΤΡΕΧΑ, ANNA, ΤΡΕΧΑ» φώναξε μ' όλη του τη δύναμη ο Δημήτρης κι έκανε νόημα στη φίλη του να τον ακολουθήσει. «Είναι δύο η ώρα!»

Ίσα που πρόλαβε η Άννα να πει ένα γεια στις φίλες της, πέρασε το σακίδιό της στην πλάτη κι έτρεξε πίσω του.

«Πού πάνε;» ρώτησε η Ματίνα την Ειρήνη, την καλύτερη φίλη της Άννας.

«Στο πάρκο. Έχουν να πάρουν συνέντευξη από την κυρία που ταΐζει τα γατιά για την εφημερίδα του σχολείου».

«Σιγά το θέμα» είπε με δυσπιστία η Ματίνα. «Ποιος νοιάζεται για την κυρία που ταΐζει τα γατιά;»

Η Ειρήνη γύρισε και κοίταξε έντονα τη Ματίνα:

«Αφού τους ξέρεις. Όταν μεγαλώσουν, θέλουν να γίνουν δημοσιογράφοι. Τώρα μάλιστα που τους έδωσαν μια στήλη στην εφημερίδα του σχολείου, δεν τους πιάνει κανένας!»

Πράγματι, όλα τα τριτάκια ήξεραν πως η Άννα και ο Δημήτρης ήθελαν να γίνουν δημοσιογράφοι, όταν το είχε προτείνει στην τάξη η κυρία Κατερίνα, η διευθύντρια του δημοτικού. Έτσι, τους είχε δώσει μια στήλη στη δεύτερη σελίδα της εφημερίδας και τους είχε προτρέψει να γράψουν κάτι μαζί ή, αν θέλουν, να πάρουν συνέντευξη από κάποιο σημαντικό πρόσωπο που μένει στη γειτονιά τους.

Τώρα, βέβαια, γιατί η Άννα κι ο Δημήτρης θεωρούσαν πως η κυρία που ταΐζει τα γατιά είναι σημαντικό πρόσωπο της γειτονιάς, κανείς δεν είχε καταλάβει. Ίσως όμως αυτοί να ήξεραν κάτι παραπάνω...

(Φίλιππος Μανδηλαράς – Μαρία Παπαγιάννη, *Πιάστε τους!*, Εκδόσεις Πατάκη)

Επεξεργάζομαι το κείμενο

1. Ποια είναι τα πρωταγωνιστικά πρόσωπα της ιστορίας;

---

2. Γιατί η κυρία που ταΐζει τα γατιά είναι σημαντικό πρόσωπο της γειτονιάς;

Ερευνώ τη γλώσσα μου

Αντικείμενα ή κατηγορούμενα;

1α. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις του κειμένου έχουν αντικείμενο και ποιες κατηγορούμενο; Το σημειώνω στο κουτάκι ακριβώς δίπλα στις προτάσεις. Γράφω **A** για το αντικείμενο και **K** για το κατηγορούμενο.

...ο Δημήτρης κι έκανε νόημα στη φίλη του...	
...πέρασε το σακίδιό της στην πλάτη...	
...ρώτησε η Ματίνα την Ειρήνη.	
«Είναι δύο η ώρα!»	
...την κυρία που ταιΐζει τα γατιά...	
...θέλουν να γίνουν δημοσιογράφοι.	
...η κυρία... είναι σημαντικό πρόσωπο.	
Η Ειρήνη... κοίταξε έντονα τη Ματίνα:	

1β. Στις προτάσεις που ακολουθούν υπάρχουν τα συνδεδειγμένα ρήματα, αλλά δεν υπάρχουν τα κατηγορούμενα. Διαβάζω τις προτάσεις και βάζω δικά μου κατηγορούμενα, ώστε να βγαίνει νόημα.

- Ο μικρός Γιωργάκης ήταν _____ στο σπίτι. Το δωμάτιό του του φάνηκε _____. Έγινε _____ σαν το πανί από τον φόβο του.
- Ο θεός μου ονομάζεται _____ και διορίστηκε _____ στον δήμο όπου ζει. Σύντομα θα γίνει _____, αφού η σύζυγός του είναι έγκυος.

Ζεστά κάστανα!

2. Αν βάλω τη λέξη **καστανάς** στον κατάλληλο τύπο, θα πληροφορηθώ μερικά πράγματα για ένα επάγγελμα που σιγά σιγά εξαφανίζεται.

Η δουλειά του _____ είναι δύσκολη, αφού οι _____ δουλεύουν πάντα σε εξωτερικούς χώρους. Το βασικότερο εργαλείο που χρησιμοποιεί ένας _____ είναι η φουφού πάνω στην οποία ψήνει τα κάστανα. Τους _____ μπορείς να τους βρεις παντού, σε πλατείες, σε πάρκα και σε δρόμους. Δεν τους νοιάζει ούτε το κρύο ούτε η βροχή. Τα ροζιασμένα χέρια των _____ γεμίζουν το σακουλάκι με τα ζεστά και ξεροψημένα κάστανα, μία από τις πιο νόστιμες λιχουδιές για μικρούς και μεγάλους τις κρύες ημέρες του χειμώνα!

Στον ελαιώνα του παπού!

3. Διαβάζω προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και εντοπίζω όλα τα αρσενικά σε **-as**. Κατόπιν τα γράφω στον πίνακα που ακολουθεί στην ονομαστική και στη γενική του πληθυντικού.

Τον περασμένο μήνα πήγαμε να δούμε τον ελαιώνα του παπού που βρίσκεται δίπλα στο χωράφι του μυλωνά. Η μητέρα είπε ότι ο παπούς έκανε μεγάλο αγώνα για να καλλιεργήσει και να μεγαλώσει τις ελιές. Είναι δουλενταράς και δυνατός χαρακτήρας, γι' αυτό κατάφερε μέσα σε λίγα χρόνια να έχει ένα καλό εισόδημα κάθε χειμώνα από τις ελιές. Ο παπούς καμαρώνει και λέει ότι νιώθει σαν άρχοντας όταν βρίσκεται στο χωράφι του.

Αρσενικά σε -as	Ονομαστική πληθυντικού	Γενική πληθυντικού
μήνα		

Όλα σε τάξη!

4. Η Δήμητρα είναι άφραστη στις περιγραφές. Μου περιγράφει από το τηλέφωνο τι βλέπει από το παράθυρό της στο χωριό όπου έχει πάει για διακοπές.

Ξυπνάω το πρωί από το κελιάδημα των πουλιών. Το δροσερό αεράκι του βουνού φυσάει και μου δροσίζει το πρόσωπο. Ακούω τα νερά της πηγής που κυλούν και τραγουδούν το τραγούδι του δάσους. Βλέπω τα αγριοκάτσικα που περνούν από τη ρεματιά και θαυμάζω τις ευέλικτες κινήσεις τους.

Όταν η Δήμητρα επέστρεψε, έκανε ακριβώς την ίδια περιγραφή και στον φίλο μας τον Διονύση. Πώς να την έκανε άραγε; Μα στον παρατατικό φυσικά! Δοκιμάζω να γράψω την περιγραφή της Δήμητρας ακριβώς από κάτω.

Ξυπνούσα/Ξύπναγα το πρωί

Τα ξέρω, τα γράφω!

5. Τι σημαίνουν οι συντομογραφίες; Γράφω δίπλα στην καθεμία τη λέξη από την οποία προέρχεται.

αρ. = _____, π.μ. = _____, τηλ. = _____

Κριτήριο αξιολόγησης για τη Γλώσσα

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΕΜΕΝΑ ΜΕ ΝΟΥΖΕΙ

Όνοματεπώνυμο: .....

Ημερομηνία: ...../...../.....

ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΦΗΓΗΣΗ (α)

Η ιστορία που σου αφηγούμαι εδώ, και την ακούς μ' ανοιχτό το στόμα, έγινε το περασμένο σχολικό έτος, δηλαδή το χειμώνα του 1987. Παρακολούθησα και κατέγραψα τις προσπάθειες του εργάτη Θύμιου Μαλαματή-Μανιβέλα να συμμαζέψει το γιο του απ' τις τρέλλες του και να τον κάνει ν' αγαπήσει τα γράμματα, ενώ ο ίδιος ο φτωχός Μανιβέλας δεν ήξερε ούτε την αλφαβήτα. Κι όταν αργότερα έγινε στη γειτονιά ένα τμήμα Λαϊκής Επιμόρφωσης, ώστε να μάθουν γράμματα και οι γονείς, τότε –με την ίδια κατάπληξη που ακούς κι εσύ– παρακολούθησα το εντελώς αντίθετο: τις προσπάθειες του γιου να συμμαζέψει τον πατέρα απ' τις τρέλλες του και να τον κάνει ν' αγαπήσει τα γράμματα!!!

(Παντελής Καλλιότσος, *Πατέρας και γιος*, Εκδόσεις Πατάκη)

Επεξεργάζομαι το κείμενο

1. Υπογραμμίζω στο κείμενο λέξεις και φράσεις που φανερώνουν τα πρωταγωνιστικά πρόσωπα της ιστορίας. Οι λέξεις και οι φράσεις αυτές έχουν σχέση με τον τίτλο του βιβλίου;

---

2. Γράφω στον παρακάτω πίνακα τα γεγονότα που συμβαίνουν στον συγκεκριμένο χρόνο.

- Χειμώνας του 1987 _____
_____
_____
- Κι όταν αργότερα _____
_____
_____

3. Γράφω το πλάνο μιας ιστορίας.

Ο τίτλος της ιστορίας	_____ _____
Τα πρωταγωνιστικά πρόσωπα	_____ _____ _____ _____
Το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα πρωταγωνιστικά πρόσωπα	_____ _____ _____ _____
Η λύση στο πρόβλημα	_____ _____ _____ _____ _____
Η κατάληξη της ιστορίας	_____ _____ _____ _____

ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΦΗΓΗΣΗ (β)

Ο μικρόσωμος και ανίσχυρος Δαβίδ, μας λείπει η Βίβλος, έχοντας για μοναδικό του όπλο μια σφεντόνα, εξόντωσε το σιδερόφρακτο γίγαντα Γολιάθ. Η άνιση αυτή μονομαχία έγινε πριν από χιλιάδες χρόνια, επαναλαμβάνεται ωστόσο από καιρό σε καιρό μέχρι σήμερα. Συχνά, οι ανίσχυροι νικάνε τους ισχυρούς. Ας θυμηθούμε, για παράδειγμα, την υπερδύναμη της Αμερικής που νικήθηκε από το μικροσκοπικό Βιετνάμ. Ας θυμηθούμε προπάντων το «Έπος της Αλβανίας». Εδώ μπορούμε σ' αλήθεια να πούμε ότι τα τανκς υποχώρησαν μπροστά στις σφεντόνες.

Πώς γίνεται αυτό το θαύμα; Ιδού η απάντηση: Αν έχεις για σύμμαχό σου το Δίκιο και την Αλήθεια, μπορεί να χάσεις μερικές μάχες, τελικά όμως –αργά ή γρήγορα– θα κερδίσεις τον πόλεμο. Στην ιστορία αυτή θα δεις πώς τα κατάφεραν δεκαεννιά πιτσιρικά της Δευτέρας Δημοτικού. Και θα τρίβεις τα μάτια σου!

(Παντελής Καλιότσος, *Η σφεντόνα του Δαβίδ*, Εκδόσεις Πατάκη)

Επεξεργάζομαι το κείμενο

1. Υπογραμμίζω στο κείμενο τα χαρακτηριστικά του Δαβίδ και του Γολιάθ.
2. «Ας θυμηθούμε προπάντων το “Έπος της Αλβανίας”. Εδώ μπορούμε σ' αλήθεια να πούμε ότι τα τανκς υποχώρησαν μπροστά στις σφεντόνες». Τι σημαίνει αυτό το απόσπασμα;

---

3. Το παραπάνω κείμενο βρίσκεται στο οπισθόφυλλο του βιβλίου. Για ποιο λόγο θα διάλεγα να διαβάσω αυτό το βιβλίο;

Ακούω και γράφω σωστά την ορθογραφία μου

Ερευνώ τη γλώσσα μου

Αδύνατοι τύποι της προσωπικής αντωνυμίας ή άρθρα;

- Ψάχνω στο πρώτο κείμενο και εντοπίζω τα άρθρα και τους αδύνατους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας (το, του, τον, τη(ν), της, τις, τα). Κατόπιν τα αντιγράφω στον πίνακα που ακολουθεί ξεχωρίζοντάς τα. Για να διακρίνονται καλύτερα, αντιγράφω και τη λέξη που ακολουθεί.

Αντωνυμίες	Άρθρα	

Γενικές που προσδιορίζουν...

2. Ποιες γενικές ουσιαστικών συμπληρώνουν τα ουσιαστικά του πρώτου και του δεύτερου κειμένου; Γράφω τα ουσιαστικά που βρίσκονται στη γενική ακριβώς δίπλα στα ουσιαστικά που προσδιορίζουν.

τις προσπάθειες _____

ένα τμήμα _____

τις προσπάθειες _____

την υπερδύναμη _____

δεκαενιά πιτσιρίκια _____

Πού βρίσκεται ο προστάτης άγγελος;

3. Η Κλάρρα εξηγεί στον αδερφό της γιατί πρέπει να φοράει κράνος. Κάποιο ρόλο έρχεται να παίξει και ο προστάτης άγγελός τους. Βάζω το ουσιαστικό **άγγελος** στον κατάλληλο τύπο και μαθαίνω για τον ρόλο του.

– Να, βλέπεις λοιπόν, φώναξα τότε, αφού έχεις εσύ προστάτη _____, έχω κι εγώ προστάτη _____. Τι τα χρειαζόμαστε τα κράνη;

Η Κλάρρα το σκέφτηκε λιγάκι.

– Οι προστάτες _____ δεν μπορούν να ασχολούνται όλη την ώρα μαζί μας. Πρέπει και να ξεκουράζονται στον ουρανό.

– Κλάρρα, εσύ τι λες; Αρέσει στους προστάτες _____ να πετάνε δίπλα μας;

– Όχι, πετάνε από πάνω μας. Ή – για στάσου! Ξέρω! Όταν κάποιος φοράει κράνος, τότε κάθονται πάνω στο κράνος του. Γι' αυτό δεν ακούμε το πέταγμα των _____ δίπλα μας.

(Ντιμίτερ Ινκίοφ, *Η αδερφή μου η Κλάρρα και το ποδήλατο*, Εκδόσεις Πατάκη)

Στο οροπέδιο του Λασιθίου!

4. Μαθαίνω για το γνωστό οροπέδιο συμπληρώνοντας το ουσιαστικό **ανεμόμυλος** στον κατάλληλο τύπο.

Εκείνο που έκανε γνωστό το οροπέδιο ήταν οι περίφημοι _____, που προσέδιδαν στο τοπίο μια μοναδική φυσιογνωμία υψηλής αισθητικής αξίας. Ο αριθμός των _____ έχει μειωθεί σημαντικά λόγω εκσυγχρονισμού, στερώντας από τον αναπτυσσόμενο τουρισμό ένα από τα κύρια στηρίγματά του.

Ωστόσο, υπάρχει ενδιαφέρον και αναμένεται στο μέλλον να αποκαταστήσουν τους _____ , για να ξαναζωντανέψει αυτό το μαγευτικό τοπίο που προσφέρουν. Στα τέλη του περασμένου αιώνα, η βοήθεια του _____ στην ντόπια οικονομία ήταν πολύ σημαντική. Τώρα πια ο _____ αποτελεί μονάχα χαρακτηριστικό της ταυτότητας της περιοχής.

[Από τον δικτυακό τόπο www.lasithinet.gr (διασκευή)]

Απλή ή σύνθετη;

5. Για μένα, η υπόθεση είναι απλή, όσο σύνθετη κι αν είναι η πρόταση. Σημειώνω δίπλα στις προτάσεις του κειμένου που είναι απλές το γράμμα **Α**, ενώ στις σύνθετες το γράμμα **Σ**.

Ο Γιαννάκης παίζει. Κόβει ένα χαρτί. Φτιάχνει σαίτες, караβάκια και ανθρωπάκια.

Η αδερφή του και ο αδερφός του τον παρακολουθούν. Είναι κεφάτος.

Του αρέσει πολύ η χαρτοκοπτική και η ζωγραφική.

Παραγωγή... ρημάτων!

6. Ποια ρήματα παράγονται από τις παρακάτω λέξεις; Τα βρίσκω και τα γράφω στο αντίστοιχο κουτάκι.

κίνδυνος	στολίδι	βράδυ	λύση	όμορφος
↓	↓	↓	↓	↓

Οι δουλειές του σπιτιού!

7. Γράφω για τις δουλειές του σπιτιού μετατρέποντας τα ρήματα των παρακάτω φράσεων σε ουσιαστικά και αντίστροφα.

Σφουγγαρίζω το πάτωμα.	Κάνω το σφουγγάρισμα του πατώματος.
Πλήννω τα πιάτα.	
	Αναλαμβάνω το ξεσκόνισμα των επίπλων.
	Ασχολούμαι με τον καθαρισμό του μπάνιου.
Μου αρέσει να σιδερώνω τα ρούχα.	